

Uutta verta parasiittirintamalla

Kolmisen vuotta sitten kirjoittelin puutiaisesta eli punkista, sen torjunnasta ja mitä tauteja puutiainen voi levittää. Eräs lääketehdas, joka toi uuden punkkilääkkeen markkinoille, oli järjestänyt mielenkiintoisen luentoillan Tampereella 12.2.-20 ja tässä joitakin haarukkapaloja siitä, mitä tuleman pitää lähitulevaisuudessa:

Eläinlääkäri Seppo Saari, joka on kirjoittanut kirjankin sekä koirien että hevosten loistaudeista, kertoi vauhdikkaaseen tapansa sekä tuttuja että enimmäkseen uusimpien tutkimusten mukaisia asioita niin niveljalkaisista, hyönteisistä kuin myös mikroskooppisen pienistä alkueläimistä ja bakteereista, jotka saavat kyydin vektorilta, eli verta imevältä punkilta tai hyönteiseltä, uhrinsa ihon alle.

Aina joskus iltapäivälehdistö piristää otsikoitaan kertomalla uusista uhkaavista taudeista ja vitsauksista. Pari vuotta sitten iltapäivälehti uutisoi ensimmäisen siperianpuutiaisen Länsi-Suomessa löytyneen kuljulaisesta colliekoirasta. Sittemmin siperianpuutiaista *Ixodes persulcatus* on löydetty tasaisesti ja runsaasti ympäri Suomenniemen. Sitä pidetään hieman vaarallisempänä sairauksien levittäjänä kuin peruspuutiaista *Ixodes ricinus*. Lohduttavaa lukijoille lienee, että *Borrelia burgdorferi*-bakteerin on mahdotonta siirtyä punkista ihmiseen tai eläimeen alle kahdessa vuorokaudessa. Eli hämäläisellekin riittää runsaasti aikaa poistaa ihoon kiinnittynyt punkki esim. punkkilasson, -raudan tai pinsettien avulla, ennen kuin borreliavaara on todellinen. Lintujen Hyalomma-puutiainenkin pääsi otsikoihin ”jättipuutiaisenä joka juoksee useita metrejä uhriaan kohti”. Kolmisenttinen puutiainen todella liikkuu aktiivisesti kohti aistimaansa eläintä. Nämä veitikat ovat toistaiseksi edenneet Tanskaan ja Ruotsin eteläosaan, ei vielä maahamme.

Kissanomistajille lohdutukseksi voin kertoa, että kissa lajina on täysin vastustuskykyinen borreliosisin aiheuttajalle, ihmisillä ja koirilla sairastumisia todetaan vuosittain. Jos koiralla todetaan borreliavasta-aineita veressä, ja se sairastaa jotenkin, onkin kymmenen pisteen kysymys johtuvatko oireet borreliosisista. Kotimaisessa tutkimuksessa noin kolmelta prosentilta koiria löytyi vasta-aineita, osoituksena että ne ovat kohdanneet (puutiaisen levittämän) borreliabakteerin. Kuitenkin 90 % näistä koirista oli oireettomia .

Summa summarum: yleensä nekin koiranomistajat, jotka käyttävät puutiaiselta suojaavia valmisteita, aloittavat käsittelyt liian myöhään keväällä ja lopettavat ne liian aikaisin syksyllä. Käytännössä ei todeta eroa borreliavasta-aineissa niin päin, että osan sesongista kestävä puutiaistorjunta suojaisi koira.

Edellä mainittu perustuu keskieuropalaiseen tutkimusaineistoon.

Muista zoonooseista eli eläimelle ja ihmiselle yhteisistä sairaustiloista leishmaniaasi on sellainen, jota käytännössä ei ollut maassa vielä 20 vuotta sitten. Hietasääskien levittämä alkueläintauti on usein sitkeämpi kuin potilas tai lääkkeen teho. Sekä Venäjältä että Romaniasta on tuotu sairaita koiria Suomeen.

Toistaiseksi hietasääski ei pärjää maassamme, eli sairaus ilmenee yksittäistapauksina. Leishmaniaasi aiheuttaa aluksi iho-oireita, sitten sitkeitä ihohaavaumia, ja pahimmillaan sisäelinten vaikean tulehduksen.

Lopuksi käsiteltiin varsin näyttäviä ”mato”sairauksia. *Dirofilaria repens* on ihon alla oireita aiheuttava loismato, joka todettiin muutama vuosi sitten itärajan lähellä asuvan marjastajamummon käsivarsipahkurasta. Tartunnan on täytynyt siirtyä sairaasta luonnoneläimestä vertaimevän hyönteisen välityksellä.